

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria: 20 coroane
 pe an ... 10 coroane
 pe 6 luni ... 5 coroane
 pe 3 luni ... 2 coroane
 în ziua de Duminică pe an 4 coroane
 Pentru România și străinătate, pe an
 40 franci.
 Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

Se va da un garouard: primul rând 10 bani; a doua oră 12 bani; a treia oră 8 h. de fiecare publicare.

Astfel abonamentele, cât și abonamentul sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate.

Scrisori refrancate să se primească.

Criza permanentă.

(S.) Nu sunt și nici n-au fost vre-odată politici maghiari în stare să conducă singuri afacerile publice ale regatului ungar. Au mult temperament și destulă energie, ca să se impună, dar sunt lipsiți și de înțelepciune, și de convenita stăpânire de sine, și să chivernisească în mod rațional, și nu pot să-l facă răul, pe care și-l fac ei înșiși, dacă sunt lăsați de capul lor. Convingerea aceasta a fost punctul de plecare al politicii de rezistență pasivă, care n'ar fi avut nici un rost, dacă Maghiarii, rămași ei singuri, nu ar fi făcut în urmă guvernarea normală peste țară.

Era fără îndoială în interesul nu numai al monarhiei și al statului ungar în general, ci și în al poporului maghiar, ca România și Slavii din țările coroanei ungare să înabuse, luând parte la viața politică, și să răzvrătească derbedeii politici care stăpânesc opiniunea publică maghiară. Inșă pentru cuvinte, care nu au să fie scrutate, nici oamenii de stat ai Ungariei, nici cercurile hotărâtoare ale Monarhiei nu voiau să fie seamă de acest adevăr, și deosebii Românilor li-s'a făcut din ce în ce mai anevoioasă participarea la viața publică. În cât în cele din urmă rezistența pasivă era împusă, singura atitudine ce le mai rămânea unor oameni, care țineau să nu turbure ordinea și să nu aducă jertfe zadarnice.

Nici într-un cânt a fost însă voită, rezistența pasivă nu s'a îndreptat contra Maghiarilor, care s'au bucurat, că Români se lăsa o parte, ci contra celor ce i-au lăsat pe Maghiari să meargă înainte în calea războiului, pe care apucaseră.

Nu de ieri, nici de alaltă-ieri, ci, dacă vom da bine seamă, de vre-o treizeci de ani acum întreaga desfășurare a vieții publice din Ungaria e febrilă, un fel de criză permanentă și din ce în ce mai acută.

Rostul vieții de stat e menținerea cu orice preț a legalității, și normală e desfășurarea vieții comune numai câtă vreme legile sunt respectate de toți, nu numai de guvernul, cărora li-se poate impune respectarea lor, ci și guvernul, care le execută, și Coroana, care e rânduită de Dumnezeu să fie cumpăna înfrânând pe cei excesivi și să controleze pe cei nepăsători. În Ungaria însă guvernul, puse în fața unei opoziții pasive, s'au susținut numai nesocotind, respingând ori călcând legi, tolerând abateri de la lege, violentând conștiințe și abusând de putere, ear Coroana a fost îngăduitoare și nemărginită ei bunăvoință și «propter bonam pacem», a trecut multe cu vederea și a făcut mereu concesii.

Trebuia dar neapărat să se întâmple în urmă ceca-ce Români prevăzuseră și când au luat hotărârea de a se marșala rezistența pasivă, și azi, când gu-

vernarea normală e peste puțină, li-se cuvine Românilor mulțumirea de a constata, că dânsii nu au făcut nici o greutate, nu au contribuit câtuși de puțin la crearea relei situațiuni, nu sunt vinovați de nimic și pot aștepta în toată liniștea, ca aceia, care au încurcat lucrurile ori le-au lăsat să se încurce, ei singuri să le și descurce.

Nu sunt față cu nimeni nici obligați, nici angajați, și numai interesele de dezvoltare pașnică au să le determine atitudinea.

Deocamdată, câtă vreme dăinuiește criza, cei câți-va deputați, care au reușit să intre în parlament, sunt osândiți și ei a sta pasivi, în lupta pornită de opozițiunea națională maghiară.

Consecuența rațională a actualei situațiuni ar fi, ca cei mai compeniți dintre oamenii politici ai Maghiarilor să se îmbărbăteze și să iee inițiativa pentru constituirea unui partid al legalității, care are în vedere numai interesele statului și stăruie, ca tuturor să li-se impună respectarea legilor și ca în conducerea afacerilor publice să se fie seamă de interesele legitime ale tuturor. Numai dintr'un asemenea partid ar putea Români să facă cu toată inima parte.

Dacă formarea unui asemenea partid e peste puțină, actuala alcătuire a Monarhiei habsburgice nu mai are susținători și astfel nu mai poate să dăinuiască.

Ori Monarhia e atât de slăbită, încât Maghiarii pot să obție independența Ungariei. În cazul acesta ea nu mai poate să fie razăm serios nici pentru alții — și pentru Români, e cestiune de prudență să nu-și risipească acum puterile, de care vor avea nevoie în statul ungar independent.

Ear dacă e încă Monarhia habsburgică destul de puternică pentru-ca să le impună și Maghiarilor supunerea către legi, acel partid al legalității, care în Ungaria e peste puțină, se va constitui în Monarchie, și Români își vor găsi și ei rostul, pe care în regatul ungar în zadar l'au căutat.

Fie una, fie alta, *Români din țările coroanei ungare mai presus de toate pe propriile lor puteri au să se razăme și nici într'un regat ungar independent, nici într'o monarhie reorganizată nu vor putea să-și creze decât pozițiunea, de care ei înșiși prin sine sunt vrednici.*

Dacă una zic unii dintre dânsii și alta alții, dacă nici în împrejurări ca cele de astăzi nu sunt în stare să înlăture micile rivalități și să se prezente uniți, ei nici ca dușmani, nici ca prietini nu vor fi băgați de nimeni în seamă și vor rămâne, cum de alată timp sunt, un factor, pe care nimeni nu-l bagă în combinațiunile sale.

Câtă vreme dăinuiește criza, întreaga activitate politică a Românilor spre această împreunare a tuturor puterilor are să fie îndreptată.

Se poate întâmpla, că atât opozițiunea națională maghiară, cât și coroana vor da

în dărât și se va găsi o formulă provisorie pentru menținerea actualei stări de lucruri. Aceasta n'ar fi decât o amânare a rezolvării crizei. Cu atât mai virtuos ar trebui în cazul acesta să-și dea Români silința de a se pregăti pentru situațiunea hotărâtoare, care nu mai poate întârzia mult.

Consistor plenar. P. S. Sa Episcopul Aradului Ioan I. Pap a adresat membrilor consistorului aradan următoarea:

„Convocăm prin aceasta consistoriul nostru gr.-ort. român din Arad la ședința plenară, care se va țineea Joi în 21 Aprilie (4 Maiu) a. c. la orele 10 a. n. în sala de ședințe a Consistorului. Obiecte: 1. Raportul general al Consistorului către Sinodul eparhial despre activitatea sa în anul 1904. 2. Raportul consistorului către Sinodul eparhial în afacerea episcopilor nouă. 3. Afacerea denumirii de protopresbiter în tractul Halmagiului. 4. Alte eventuale obiecte.

Consolidare ?

I.

Criza actuală a stîrnit, pe lângă discuțiile din parlamente, un potop întreg de articole de ziare și reviste politice din monarhia noastră și din străinătate. În ele se face istoricul compromisului austro-ungar, se arată, cum dualismul chiar dela început cuprindea multe germene de viitoare neînțelegeri și de descompunere.

Dar cauza principală a crizei ce bântue monarhia se zice că este disproporția de puteri dintre Austria și Ungaria. Austria de mult în ochii lumii trece drept un stat slăbit prin înverșunatele lupte naționale din lăuntru. Supremația Germanilor devine tot mai iluzorică, rasa germană decade sau cel puțin este întrecută de dezvoltarea slavilor. Evident, se conchide, descompunerea Austriei este o chestie de timp. Austria este un conglomerat de neamuri atât de heterogene, fără nici un chiag, fără nici o simpatie între oaltă, încât cea dintâi zguduire venită din afară sau dinlăuntru va sfîrși prin a o desface în părțile ei constitutive.

Acestei perspective întunecoase se opune tabloul aproape luminos al stărilor ungurești. Cauza cuceririlor făcute de unguri în timpul din urmă și cari vor trebui să se facă încă, rezidă fără îndoială în consolidarea Ungariei în interiorul ei, unde rasa ungurească este stăpână absolută în parlament și țară. Ungurii din capul locului și-au știut asigura supremația în țara lor față de celelalte naționalități. Ei au știut să înlăture chestia națională din parlament, cerîndu-și corp legislativ curat unguresc. Parlamentul acesta a funcționat timp de 30 de ani cu regularitate și promptitudine perfectă și foarte arare-ori turburată. Astfel bine încheiat, el a știut să reprezinte interesele ungurești în detrimentul Austriei sfâșiate înlăuntru. Profitând mai departe de această liniște internă, Ungaria a lucrat în timpul acesta cu o energie consecventă la întărirea elementului unguresc care azi este absolut superior na-

ționalităților în privința economică, culturală, politică și mâne va fi și sapt raportul numeric.

Ear dacă în timpul din urmă ea nu a scăpat de lupte parlamentare, cari au sfârșit cu criza actuală, ele nu au avut de țintă finală slăbirea și dezmembrarea statului ca în Austria, ci mai virtos au țintit la întărirea și consolidarea lui. Din luptele acestea va rezulta întărirea și mai mare a elementului unguresc prin maghiarizarea armatei și în afară prin creșterea prestigiului Ungariei ca stat independent.

Rezultatul deci de o parte este descompunerea sau cel puțin slăbirea Austriei în mod fatal, de altă parte progresul Ungariei către consolidare și în cele din urmă realizarea visului unguresc, clădirea statului maghiar național și imperiul unguresc cu 30 de milioane de Unguri.

Intru cât sunt adevărate aceste constatări și intru cât se vor împlini aceste concluzii — prorocii? Vom încerca să răspundem la întrebările acestea.

Nu tăgăduim, impresia ce-ți lasă suprafața lucrurilor adevărate aceste constatări și da concluziunilor o aparență de verosimilitate. Ba mai mult: ele par evidente, încât azi toată lumea le primește ca pe o axiomă. Cu deosebire partea lor întâi: constatările despre cauzele slăbiciunii Austriei față de Ungaria, se repetă tocmai azi atât de des, cu atâta stăruință și de către atâtea capete autorizate, încât ar parea o temeritate de a ne îndoi de ele¹⁾.

Să o spunem numai decât și fără șovăire, noi credem că aceste pareri sunt nu numai greșite, dar după logica dezvoltării de până acuma a lucrurilor și după presemnele cele mai recente, tocmai contrarul acestor pareri este adevărat.

Ele se bazează pe o judecată făcută la suprafață, fără a străbate până în adâncul lucrurilor. Greșeala acestor opinii este că ele

¹⁾ Citez dintre atâtea un admirabil articol din „Oesterreichische Rundschau“ Nr. 3- de Louis Eisenmann, autorul unei mari opere despre dualismul austro-ungar și profesor la universitatea din Dijon (Franța).

se conduc numai de către impresia ce fac parlamentele acestor două țări.

Să ne întrebăm mai întâi, oare descompunerea Austriei este ea atât de sigură și se va produce într'un mod inevitabil? Cu toate aparențele noi credem că nu. Care-i obstacolul, care va împedea descompunerea ei? Este mai întâi dinastia Habsburg, care prin autoritatea, prin prestigiul ei istoric moral și politic de care se bucură atât în Austria cât și în toată Europa, va ține totdeauna strins într'un mănunchiu țările acestea. Ce-i drept, ea nu-i un chiag care ar putea să cimenteze simpatiile reciproce și alipirea sinceră între popoarele Austriei. Dar dinastia nu-i singura rațiune de a fi a Austriei. Cuvintele istoricului ceh Palacky nu-s numai un spiritual joc de cuvinte, ci conțin un adevăr: *Doacă Austria nu ar exista, ea ar trebui inventată*. Căci ea are o misiune îndoită, în Balcani și față de colosul dela nord.

Atunci dar ce scop au avut luptele naționale din Austria? Ele au fost necesare spre a produce tranziția dela egemonia germană la egalitatea tuturor națiunilor în cadrul statului.

Supremațiunea germană era un rezultat al dezvoltării istorice. Indată ce însă ideea națională a învial în popoare nouă formațiuni și nouă îndrumări politice și culturale, era lucru firesc să se producă o luptă pentru rasturnarea ei. Lupta a fost lungă și grea, dar ea nu putea să se sfârșească decât cu biruința pe partea națiunilor negermane. Poate ea încă nu s'a sfârșit, poate va mai avea multe episoade critice. Dar partea cea mai lungă și grea a drumului către deplina egalitate este făcută. Partea cea mai mare a drepturilor cari garantează condițiile unei dezvoltări pacifice a națiunilor pe teren economic, cultural, social și politic este cucerită, sau cum s'ar zice în Austria, ele *«können sich national ausleben»*. Ear când se va ajunge la starea de saturațiune a drepturilor naționale, atunci lupta în forma ei de azi va trebui să încete. Scopul ei nu va mai fi de a cuceri drepturi nouă, ci a le păstra pe cele dobândite.

De altă parte obosirea finală a partidelor și popoarelor va trebui să pună un capăt luptei. Ele vor înțelege în cele din urmă că interesul lor al tuturor este o conviețuire pacifică și că lupta nu poate fi veșnică. Se va renunța la visurile nebune despre reconstituirea Poioniei, despre realizarea statului ceh suveran, de anexiunea la împărăția germană, de statul sud-slavic și de anexiune la Italia — ca să amintim numai pe cele mai de căpetenie.

Și atunci se va înțelege că toată lupta națională a fost un epizod, un lung antrac în istoria Austriei. Ea a fost necesară, inevitabilă pentru realizarea deplinei egalități de drepturi. Cultura germană ca cea mai veche a celui mai numărös popor și ca având conexiunile cele mai bogate în afară, va fi tot cea dinlăue, dar numai ca prima inter partem.

Sbuciumările, sterpe și interminabile aparentă, vor avea un sfârșit firesc și Austria își va relua calea spre progres și rolul ei revine în afară.

Oare să fie așa? Mulți vor întâmpina aceste combinațiuni ipotetice cu un suris de neîncredere sau ironie. Le vom răspunde nu le susținem în mod categoric și îndărănic, dar că evenimentele cele mai recente par a le confirma. După șapte ani de luptă Cehii au părăsit obstrucțiunea și parlamentul austriac a reînceput activitatea sa legislativă. Cehii nu au realizat dreptul constituțional al Boemiei, nici limba oficială cehă dar au obținut totuși un succes, promisiunea unei universități cehesti. Succesul acesta precum și universitatea italiană ce se va înființa înseamnă un nou pas către deplina egalitate națională, care în Austria nu este altă frază ca în Ungaria, ci devine tot mai reală.

Războiul ruso-japonez

— 25 Aprilie.

Paris. O telegrama din Petersburg anunță, că țarul a poruncit lui Rodzestvenski să părăsiască apele franceze. Aceasta s'ar întâmplat la dorința guvernului francez.

Tokio. Știrea, că flota ballică a lui Yamamoto s'ar îndrumată să părăsească golful Camranh.

BALADA.

DE
OLIVIER GOLDSMITH.

„Ascultă glasul durerii, bunule eremit al acestei văi, călăuzește-mi pașii prin aceste locuri singuratică către partea unde claritatea luminei în ploae de raze, înveselește această viaa întunecoasă ce-mi rămâne ca refugiu.

Căci rătăcesc în voia soartei, părăsit și pierdut, pașii mei slăbiți și șovăitori sunt împiedecați și săngerati de mărăcini cari amenință la fie ce călcătură a-mi lungi drumul meu de pribegie...

— Pază-te-te fiule de a te primejdui în acest întunec periculos, căci limpezimea luminei ce te ademenește nu e decât o flăcără înșălătoare ce te atrage spre a te pierde...

Ușa colibei mele e vecinic deschisă pentru săraci și rătăciți; și cu toate că proviziile mele sunt slabe, le împart din toate inima cu cei nevoiși.

Rămâi aci în astă noapte și împarte în liniște și mulțumiri aceia ce am; patul meu tare, prânzul meu cumpătat, fericirea și odihna mea.

Turmele ce pasc pe vale nu le arunc în ghiarele morței, ci rog pe a tot puternicului care are mila de mine să aibă și de ele grije.

Muntele îmbelșugat ce-și înalță creasta spre ceruri îmi dă merindele trebuincioase, și cu isvorul ce doinește în vale îmi stâmpără setea.

Rămâi aci pribeg îndurerat și trimete-ți departe gândurile ce te amătesc, căci gândurile muritorilor sunt părtinitoare, omui n'are nevoie,

aci jos, decât de puțin și acest puțin pentru o clipă.

Roua dimineții ce înviează florile nu era mai priitoare lor, ca graiul bunului pustnic pentru străin; el îi mulțumi și-l urmă în colibă.

Intr'un tufiș sălbatic și retras, o boltă de ramuri și frunze, ofera în tot timpul adăpost nevoiașilor și călătorilor; sub coperișul său de pae și frunze nu era nici o bogăție ce să atragă; o simplă foșnitură se auzi și ușa de ramuri să închise în urma lor.

Era vremea când muncitorii lasă lucrul și se îndreptă către repaos... Pustnicul aprinse un mic foc și căuta cu vorba a înveseli pe oaspele său îngândurat.

Așeză provizia de vegetale între ei și-l îndemnă să mănânce; dar călătorul e trist, privirea caută a ducă și bietul pustnic caută zadarnic a înșela timpul, scornind povești și legende vesele.

Aproape de aci o pisicuță dă târcoale mesei, un greer somnoros țărăie în vatră și lemnele troznind a-d cu hălbătae.

Dar nimic nu poate îndulci sufletul rătăcitului, și bietul ermit se simte nemângăiat; buzele-i se mișcă și glasul-i blajin întreabă: De unde isvorește, țivere nefericit, suferința ce te apasă?

— Ți-ai pierdut averea în întreprinderi? „Oh! nu. Plăcerile ce le procură bogăția sunt zadarnice și pieritoare, ear cei ce pun preț pe asemenea nimicuri, sunt și mai de disprețuit ca ele“.

— Ori poate-ți o prietenie răsplătită cu ne-mulțumiri?

„Nu; prietenia nu e decât un fum, nume de o clipă, o mângăiere ce îcăgănoadoarme, o umbră ce-și urmărește interesele lasă pe nenorocit lui însuși“.

— Atunci i-o dragoste disprețuită care face să suferi?...

„Nici asta, bunule părinte; iubirea cură e ceva neînțeles, un nume zadarnic, o părere e obiectul de mulțumire al trufașei frumuseți și nu trăește printre noi, nu să găsește nicăieri pe pământ, nicăieri...poate numai în cuibul turturelei“.

— Vino-ți în fire tinere, disprețuește sufletul perfid și... vorba-i flutură pe buze, roșea obrazilor străinului îl neliniștește și ochilor lui uimiți, un număr nesfârșit de farmece se arde asemenea norilor transparenti ce îmbrobodează cerul după ivirea zorilor.

Ochii, gura, pieptul saltând; aruncând rând pe rând turburarea în inima bietului pustnic tristul rătăcit, era o fecioară cu toate farmecurile tinereții.

Inghenunchiată cu mâinile împreunate ochii în lacrimi fixați pe fața pustnicului străgăna; „Ertare... ertare pentru o călătoare rădăcătoare, ertare pentru o nenorocită părăsită, cărei pași pribegi a călăuzit-o în acest loc sălănt unde numai d-zeirea și d-ta locuie“.

„Aibi mila, de o fecioară nenorocită, care dorul o face să rătăcească peste tot, care caută odihna pierdută și care nu găsește decât disperarea care-i însoțește obosiții ei pași“.

„Tatăl meu trăia pe țărnișurile Tyrolului era un domn puternic și bogat; toată averea mea trebuia să-mi rămână, eram singurul

Franta e decisă a păstra neutralitatea. a dus aici mare însuflețire.

Paris. O cablogramă a anunțat ministrului colonilor, că flota baltică la 22 I. c. a părăsit golful Camran și din motive necunoscute s'a îndreptat spre nord. Admiralul rus înainte de plecare a vizitat pe admiralul Ionciores și și-a luat rămas bun foarte călduros.

Newyork. Se anunță din Manila: Pe lângă și la înălțimea insulei Coregidor s'au vădit trei vase de război japoneze. Se crede, că aceste vase aparțin flotei japoneze de sub comanda lui Hashima.

London. «Daily Mail» capătă din Manila cu data de 22 I. c. următoarea știre: În fiecare moment se așteaptă aici flota lui Kamimura. A și sosit o telegramă pe adresa: «Kamimura-Manilla».

Paris. Din Saigon i-s'a scris dimineața la 8 ore «Agenției Reuter»: De ieri n'a sosit vești din golful Camran. Se vestește că admiralul Rosdestvenski suferă de disenterie. Căderea soldaților și ofițerilor nu lasă nimic de dorit.

Din străinătate.

Demisia lui Delcassé.

Paris. Delcassé, ministrul esternelor și-a dat demisia. Ziarele scriu, că el nici n'ar fi avut drept să abdică înainte de a descurca, ce a început în politică. *Gaulois* zice că Delcassé n'ar să-și desfășoare însuși marșa, ce i-a ajuns la demisie.

Din Balcani.

Bulgarii contra bandelor grecești.

Sofia. E mare iritația pentru evenimentele din Zagorica; se vede însă, că elementele moderate ale Macedonenilor au ajuns deasupra. Ele sunt decise a înăbuși ori-ce act de retorică, care ar compromite chestia bulgară în Macedonia.

Turburări Albaneze.

Constantinopol. Pașa Semsî, comandantul regimentului 18 de Nizamî la poruncă telegrafică a plecat ieri în Prisrend, ca să pacifice populația răsculată de prin ținuturile Ljuma, Djabura și jur.

Din Creta.

Canea. Prințul George a comunicat deputatilor răspunsul puterilor, cari voesc menținerea

status quo-ului. Deputații vor întreba poporul, pentru ca să se hotărăscă, ce conduită să aibă de acum înainte.

Goluchovski și Tittoni.

Se vor întâlni din nou doi oameni, cari pun la cale politica unor mari țări: monarchia noastră și Italia va fi reprezentată la un rendez-vous politic de Goluchovski și Tittoni. Intrevederea va avea loc în Veneția, unde Tittoni va reprezenta pe guvernul italian la deschiderea expoziției artistice internaționale (a șasea). Din acest prilej se va întâlni Tittoni și cu Goluchovski și vor discuta unele chestii rămase în suspens.

E frapant într'adevăr numărul cel mare de rendez-vous-uri ce-și dau puterile triplei alianțe. Goluchovski s'a întâlnit adecă și primăvara trecută cu colegul seu italian și au vorbit despre multe... despre chestia naționalităților din Austria, de irendenta italiană și s'a ajuns deja atunci la un compromis. De atunci s'au ivit nouă chestii de controversă.

Foile oficioase vorbesc ce e drept de un simplu act de curtuasie: e scadență adecă visita dela Abbazia... dar pe orizontul politic s'au ivit nouă controverse... Italia are alte planuri privitor la Balcani, iar irendenta italiană pare a fi primit o nouă haină. E vorba deci de căutarea unui oare-care *modus vivendi*.

Criza dualismului.

De

RUDOLF SPRINGER.

(Continuare).

Dualismul e o atare încercare, însă el nu crează nici un teritoriu național. Leitha ca graniță e ceva așa de absurd, că ea prefăce din diferența naturală în mod meșteșugit omogenitate, că ea numai trezește conștiința unității: ea arată că și dincolo trăiește perfect același conglomerat de popoare și deci etnicește nu s'a câștigat nimic. Apoi această graniță separă uniti de alții pe Români, Rutheni, Nemți, Slovaci sudici. Granița Leithei există între faptele etnice tot așa de puțin ca și geografice și etnice ca și geograficește Pojonul, Șopronul sunt tocmăi așa întărituri ale Vienei, ca și Neustadt, St. Pölten și Tulln. Numai o graniță puternică etnică e în Austria: Drava, care deopotrivă separă Austria anforturi, ca și Ungaria de teritoriul omogen sârb-croat. Liniiile de demarcațiune ale Dualismului însă face în mod arbitrar patru bucăți (Istria, Croația, Bosnia, Dalmația).

Aceste fapte ale așezării etnice nu-s veșnice, dar ele durează foarte mult nu numai secolii, ci aproape-s de o mie de ani. Ori cât s'au trudit guverne și națiuni, ori cât a încurcat situația pribegile interne ale imperialismului, azi e evident pentru ori și cine, că schimbări în grani-

țele unui teritoriu național e chestie cel puțin de secole. Și deci trebuie să ținem cont și aici și dincolo totdeauna de conglomeratul de populația cum e; aceasta e pe lângă factorii geografici cel mai elementar fapt politic, stabil: imunității și temeinic.

A fi ori a deveni stat național pretinde Ungaria condusă de burghezia maghiară. Nici nu ne mirăm, nu disconsiderăm, când vedem, că Maghiarii doresc aceasta și cu ei pretinile lor, că ei o încearcă și că prietini sprijinesc încercarea lor. Hotărăște faptul, că se poate oare. Ungaria are fără Croația după propria-i conscripție 51.4% Maghiari, din cari trebuie să scoatem din motive discutate mai târziu 4.9% Jidovi, rămân Maghiari 46.5%. Față de jumătatea maghiară (7.3 milioane) stau vis-à-vis cam 2 milioane Nemți, 2 milioane Slovaci, 2/3 milioane Români, 1/2 milioane Sârbi, 1/3 milioane Rutheni. Dacă socotim și Croația-Slavonia, dată de dualism de asemenea burgheziei maghiare, deși ea aproape de loc nu e reprezentată în țară, raportul Ungurilor devine și mai nefavorabil.

Putința asimilării naționale o hotărăște însă nu numărul, ci felul cum sunt așezați. Nemții locuiesc împrăștiat, dar Nemții de pe valea Raabei au forță de rezistență și legături cu Stiria și Austria de jos, cei din Banat locuiesc compact, cei din Transilvania au trăit mai mult, decât Mongolii și Turcii și se țin țapan de mai mult de o jumătate de mileniu și de oare-ce sunt economii buni, vor mai duce-o un secol. Orașele din Zips sunt pierdute — e întrebarea în favorul Maghiarilor, ori Slovacilor. Neamțul e asimilabil, încât devine bilingvist, de absorbit nu poate fi absorbit nici odată.

Slovaci, Români și Serbocrații pe un ținut compact și cu Rutheni împreună au razim în ținuturi compacte, ei nu pot fi asimilați, las' că eventual ei ar putea absorbi maghiarimea, căci doar Francezul n'o scoate la cale cu Bretonul, iar neamul german cu cel polon. *Ilusiile Maghiarilor le poate nutri ori cine voește, împărtași nu le poate nimeni, dacă vrea să se poată zice despre ei, că are experiențe europene.*

Cine e acela, care vrea s'absoarbă? Limba maghiară nu e o limbă universală și schimbul limbii e și rămâne împrumutarea unui provincialism pentru celalalt. Ori locuiesc Maghiarii așa fel, că impresură jur împrejur pe ceilalți? Compact locuiesc ei pe pustă și ori și unde-și trimet ei patrule, rămân izolați în compactul lagăr de străini. Straja lor cea mai înainte pusă, sechelimea e însuși în primejdie, și pretutindenă, unde țaranul maghiar se ciocnește economiceste cu Neamțul, ori Românul, el trage scurta.

Din 1890 până în 1900 Maghiarii au câștigat 261 localități, au pierdut 456, asta pentru un deceniu e un regres de 195 locuri. În acelaș timp au câștigat Nemții 52,100 e câștigul Românilor și Slovacilor. Expansiunea maghiară s'a așezat pe număratoase orașe: Nemții din Austria au făcut experiența, că toate aceste cuceriri aparente se pierd iarăși. Maghiarismul împrăștie picături de apă pe nisipul pustiei.

Noi vedem: *Nici o națiune, nici chiar cea maghiară, nu are o așa preponderanță etnică, ca să poată smulge din întregul imperiului o bucată și să o prefacă în stat național.* Faptele au dovedit aceasta ieri Nemților, mâine vor dovedi aceeaș și Ungurilor. Din punct de vedere etnic Austria e un complex de 8 egalități, iar nu, cum presupune dualismul, o uniune a două elemente diferite! Dacă geograficește suntem unitate, etnicește — să fie cu pardon — suntem optime.

Cine vede în monarchie un dublu etnic, se vede ispitit a zice: Noi n'avem nici o legătură comună, pe noi nu ne unește o limbă comună. Nu, noi nu avem una, ci mai multe limbi comune. Nemții au dincolo două, Ceho-Slavii două, Ruthenii a treia parte din un milion de tovarășii de limbă, viceversa Români, Croaii, Sirbii dincoace sute de mii. Deci luând drept graniță Leitha cu excepția Maghiarilor și Polonilor toate idiomele sunt comune și în fine toți nenemții au drept limbă de mijlocire limba germană, pe care ei nu pot să n'o aibă, nici n'o pot înlocui cu alta. Aceste sunt faptele etnice seculare, pe cari nici-o forță pământeană nu le poate șterge pentru generațiile, cari aparțin politicește noastre.

Și de aceea fiecăruia popor, care din întreg vrea să-și cioplească un compact stat național, revoită contra sa pe toate celelalte șapte: Asta au esperiat-o mai întâi Nemții, Cehii, acum o experiază Maghiarii. Asta e esența crizei ungare, asta e punctum saliens peste tot al problemului austriac-

„Farmecele bogăției și tineretii, îmi atrăseră o mulțime de adoratori, ce îmi laudă câștigurile ce pretindeau că am; în ochii unora mă vădeau iubirea, în ai altora prefăcătoria.

„În fiecare zori, ceața lor strălucitoare încăpea a roii în jurul meu, ca trântorii fagurile la mare. Printre ei tânărul Edvin, mă fixa cu privirea lui, dar nu-mi spunea nici odată vorbe de iubire.

„Imbrăcat simplu, n'avea nici mărime nici bogăție: toată bogăția îi era inima sinceră și sinceră și această avere era numai a mea... Aceasta care surâde la primele sărutări ale zorii și limpezirea cristalină a lacrimilor aurora, ce cade în stropi pe petalele adormite, pot fi asemănate curățenii sufletului lui.

„Dar florile și lacrimile aurorei, farmeca timp crângul fericit, vraja lor dulce o au el, ear clipa lor trecătoare eu.

„Vanitoasă și trufașă, întrebuițai toată viața cochetăriei pentru a-l chinui; îmi era drag, dar mă mângulea mai mult suferința lui.

„În sfârșit veni o zi, când strivit sub povara nepăsării mele, mă lăsă în mândria mea să plecă cu dorul meu să-și caute în deșerturi îngarătatea, unde suspinând, muri.

„De atunci nu mi-a mai rămas de cât păcăta de rău și pocainta greșelii mele pe care pot ispăși de cât cu moartea; caut pustiul unde el s'a dus și doresc a găsi locul unde fantomă m'așteaptă odihnindu-se pe veci.

„Acolo, pierdută cu disperarea drept toată viața, ascunsă privirii străine, voi geme pe câmpul ars de soare și ud de lacrimile lui

până ce mă voi stinge, așa cum a murit el de dorul meu.

„Nu, nu vei face aceasta“, strigă pustnicul cuprinzând-o în brațe pătimas.

„Priveste Angelo, privește-mi fața și recunoaște pe Edvin al tău, privește-mă tu care mi-ai fost vecinic scumpă, privește iubit-o pe Edvin al tău, așa mult timp pierdut, privește-l redat iubirei și reintors la viață.

„Lasă-mă să te culc pe inima mea și uită, în căldura sărutării, martora iubirei, toate suferințele trecute; privește-mă ca pe iubitul tău să te privească pe norocul vieții mele și în veci să nu ne despărțim... Oh! tu toată fericirea mea.

„Nu, de-apururi nu ne vom despărți; ne iubim, ne vom iubi mereu și vom trăi așa de îndrăgiti, în cât adierea murmurândă a suspinului ce va sfârși zilele tale, va stinge și flacăra vieții mele de prisos și... și atunci vom fi carăși împreună...

Trad. de I. Demitrievic.

HAZ

Tinerul X (citește într'un ziar că prin o sărutare se pot transmite baccilii vătămători): Crezi, verișoară, că sărutările sunt primejdioase?

Verișoara: Nu ne vede nime ei.

*

Răspuns răutăcios.

Medicul, vizitând pe un domn care trebuie admis într'o societate de asigurare asupra vieții:

— Tatăl d-tale a murit de moarte naturală?

— Nu, a fost îngrijit de trei medici.

ungar: fiecare națiune e menită dela natură a fi un stat; și ideea lui fiecare ginte e statul unitar național. Însă istoria, care a sădit în fiecare ginte acest ideal, și i-a înfățișat în suflet aceste tendințe, nu l-a împărțit pe fiecare și cu puterea de a și ajunge scopul și a și-l conserva: fără margini e dorința, restrânsă puțința. Astfel ispititu-s'au Nemții austriaci și s'au ostenit să formeze din Monarchie un stat nemțesc — realitatea i-a învățat să fie modești. Astfel să luptă Cehii pentru un stat separat compus din țările boeme, dar brațele lor sunt prea scurte, ei nu pot pogori jos de pe cer, coroana lui Weizel. Acum în ciclul periodic vin Ungurii la rând: nemărginită e pofta lor, impetuoasă voința, tare nu numai instinctul lor politic, ci și forța lor esterioră — dar peste toți și toate stăpânesc faptele reale: ei nu pot ajunge, nici susține statul național independent, ori ceea ce-i tot una, armata națională.

Dacă ar fi ei, or Cehii o nație mică, înscuită între două teritorii mari de limbă și imperii, cam ca Holanda, atunci ar putea fi imaginabilă independența lor, lumea i-ar fi cruțat, eventual ar fi fost declarați neutrii. Dar soarta i-a așezat la basinul Dunărei între națiuni, or fragmente de națiuni tot așa de mari, tot așa de isolate, unde reciproc au lipsă între o altă de folos și sprijin, în centrul Europei, care numai în urma poziției trebuie să fie drept cerința a sistemului european de puteri, o putere mare între statele naționale germane, ruse și romane, dacă chiar nu ar putea fi putere mare. O așa soartă, de a forma stat mare din sine însuși rassa maghiară nu poate: ea e în Europa semistreină, locuște la granița cercului de cultură indogerman și arabo-turc și chiar ea străjer de hotar a fost prea slabă. De multe-ori prin o politică înțeleaptă, democratică, constituțională a ajuns la conducere în Ungaria, adeseori întreaga Austria a făcut-o servibilă. Dar ori de câte-ori a dus cu sine pe Nemții, Slavii și Romanii ungari, nu i-a absorbit și nu i va absorbi nici-când. Și azi asta e soarta Maghiarilor: *Et rămân un membru, ca toți ceilalți membri ai familiei de popoare dela Dunărea mijlocie și de au avut puterea să-și ceară coraana proprie, mâinile le sunt prea slabe pentru a ajunge sceptrul și sabia.* Și fiindcă Maghiarul e poate mai tare, de cât ori care altul, el nu poartă singur sabia, ci ea e și rămâne comună tuturor.

3. Autarchia și centralizarea economică.

Pe baza factorilor geografici etnici, pe pământul fecundat de simburile istorice crește viața economică și se ridică dezvoltarea socială a unei țări, prin urmare așa sună proxima noastră întrebare: sunt în referințele economice, în structura socială a semistaturilor hotărâte mesteșugul de dualism factori de unitate și ce poartă ei?

Drumurile militare, precum și liniile de migrare și expansiune a populației nu coincid în mod necesar și peste tot cu căile comerțului. În Austro-Ungaria însă așa e. Afară de ruta comerțului mai trebuie luat și alt ceva în considerație. Trebuie să mergem mai departe.

După o privire superficială se pare firesc și bine, dacă un centru comercial e situat în mijlocul unui teritoriu omogen. Nu poate fi ceva mai fals, decât și aceasta. Comerțul ca schimb al acelor articole pe cari un omogen teritoriu le are cu prisosință pentru acele, cari îi lipsesc, se face totdeauna la periferia ținutului, adică acolo, unde pământul de acest fel, or omul vine în contact cu pământ de alt fel, cu alt popor: Porțile de e-și migrare ale teritoriilor de producție sunt magazinele de schimb ale produselor. Acolo, unde țara muntoasă trece în șes*), unde gurile riuilor leagă continent și mare**), unde țară industrială e hotarnică cu una agrară, se ivesc orașele. Centrele politice-militare, centrele etnice a priori nu coincid cu centrele comerciale, ele sunt numai niște locuri de descărcare, fiindcă din ele se aduc mărfurile pe poșta, pentru ca în locurile, unde-s magazinele de schimb, să fie vindute.

(Va urma).

*) München, Augsburg, Ulm, Stuttgart, Frankfurt etc.

**) Orașele Hansa, porturile mării ostioe, Genua, Veneția, Triest etc.

Un apostol al — sănătății.

Poate să apară paradox, și cu toate acestea așa este: Dr. Petre Opre, *advocat* în Arad, este unul dintre cei mai convinși, zeloși și inteligenți apostoli ai sănătății. Și nu numai propagă necesitatea sănătății, prin graiu viu și prin scris, ceea ce fac toți doctorii și mulți dintre laici, dar pentru *pastrarea* sănătății și *înrămarea* celor suferinzi, are *metodul sau special*, metod pe care-l practică aici în Arad deja de 10 ani și grație căruia a făcut tari pe unii, adevărați Erculi, pe alții i-a scăpat dela suferințe amare și multora li-a prevenit boale primejdioase.

Pentru acest scop Dr. Opre are la dispoziție băile proprii, unde prin spălături reci și calde, prin dușe combinate, gimnastică potrivită și făcută după anume sistem, produce adevărate minuni. Vindecă îndeosebi pe cei slabi, dezvoltându-le musculatura, redându-le pofta de mâncare și astfel punându-i în stare să-și primeniască sângele. Pe cei grași îi face cu prin o cură specială să pierdă grăsimile de prisos, transformându-le în musculatură. Vindecă durerile de cap și nervozitatea, după-cum știe reda forța celor cari abea mai puteau să umble.

La început, înainte cu zece ani, mulți zimbeau când auzeau vorbindu-să că *advocatul* dr. Opre s'a apucat să *vindece* bolnavii. Îndeosebi medicii încercau să facă haz pe socoteala avocatului care caută „pacienți“, car nu clienți. Dr. Opre a mers însă înainte, a propagat cu adevărată îndărătnicie eficacitatea sistemului său de a vindeca toate cu apă și gimnastică, pe fiecare zi a câștigat și îndeosebi a *vindecat* pacienți, a scris, a căutat să capaciteze în persoană și mai ales să se provoace la succese obținute, așa că acum, după zece ani de luptă, se poate mândri cu o serie întreagă de succese.

Mai zilele trecute, la 8 Aprilie, a și ținut o conferință în sala mică a primăriei, arătând cum a venit la ideea sistemului său special de a vindeca diferite boale. S'a provocat la mărturie a o mulțime de cazuri, dintre cari unele adevărat celebre.

Cel mai celebru este el însuși, care prin gimnastică și hidroterapie a ajuns un bărbat de extraordinară forță, care de 9 ani încoace de când urmează cu aplicarea metodei sale a crescut în lățimea pieptului cu 9 centimetri (e înalt de 170 c. m., grosimea pieptului 130 centimetri), deși doctorii așa credeau că dela 40 încolo forța fizică nu mai crește. Tot așa și-a întărit fiul, în vîrstă de 18 ani.

Conferința, ce a ținut, a apărut acum și în broșură. Cuprinde 10 cazuri, unul mai interesant decât altul, în cari pacienții sunt bărbați inteligenți și cu înaltă poziție socială, cum e de pildă directorul liceului arădan, Burian János și al școalei reale din loc, Boros Vida, *advocatul* Dr. Priegl și așa mai departe. Unii erau condamnați, declarați incurabili: Dr. Opre în câte-va luni i-a pus în picioare, desmintind strălucit infalibilitatea până și a profesurilor (medici) universitare.

Ne îndeplinim o datorie plăcută și de conștiință atrăgând luarea aminte a cetitorilor noștri asupra activității binefăcătoare ce desfășoară, cu zel demn de laudă, Dr. P. Opre. Cei suferinzi, cei cari vor să se întărească, recurgă cu încrederea la Dr. Opre. De bună seamă le va ajuta.

Alegerea dela Arpaș.

Alegerea dela Arpaș preocupă toate cercurile naționaliste române. Îndeosebi frații din centrele ardelenesi se agită. E vorba adică să fie cucerit un cerc unde și la alegerile trecute candidatul naționalist Dr. Octavian Vasu a rămas cu puține voturi în minoritate. Sunt speranțe că acum va reuși, deoarece ce d'atunci încoace aderenții d-lui Dr. N. Șerban s'au descurajat, șirele lor s'au destrămat, pe când bunii Români și sincerii naționaliști au prins bărbăție și își strîng tot mai tare oștirea. Fruntașii români dela Bra-

șov, Zernești și Făgăraș stau ca un zid în prejurul d-lui Dr. Vasu, ceea ce — desigur — va avea bun efect și asupra masselor legătorilor.

E vorba numai ca frații din cerc să se organizeze din vreme și să nu se lase intimidati de mai ales *ademeniți* de câte svonuri false, toate, puse în circulațiune de adversarii partidului național cu scop să producă divisiuni în spirite.

Toți bunii Români să ia însă aminte. Să știe că dl Dr. Vasu se bucură de încrederea a cercurilor conducătoare naționale, că alegându-l, luptătorii pentru drepturile naționale și poporul român însuși cătigă un apărător energic și inteligent.

Facă dar' tot ce le stă în putință pentru reușita lui Dr. Vasu.

Cum e Maghiarul?

Kossuth Ferencz, președintele coalitiei care aspiră la guvern, scrie un articol Pașt în ziarul «Budapest» zicând înr'altă: «Nu peste multă vreme Regele e mijlocul nostru. Aduce-va oare ramură de oliv?»

«Ori facutu-l'au să creadă că maghiarul este numai o națiune — copil, căruia-i trebuie jucării, ca să-l facă să-și uite dorințele pe lângă cari stărne atât de mult?»

«Nu așa e maghiarul! Limba nu se lasă, pentru-că'n limbă-i trăește.

Dar dacă așa trăește maghiarul, numai în limba lui, cum își închipue să trăiască românul în limba ungurească? Căci dl Kossuth zice că în școală, în administrație, în justiție, pretutindenea să domnească limba ungurească, și tot atunci zice că: nu vrea să nimicească naționalitățile nemaghiare. Acestea sunt două voinți, cari se neagă într'olaltă.

Opteze deci pentru una din ele dl Kossuth, ca să-l știm ce vrea.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 25 Aprilie.

— Sinodul Eparchiei Caransebeșului este convocat, pe Dumineca Toată în sesinua ordinară printr'un circular scris de P. S. Sa Episcopul N. Popea.

— „Magyar Szó“ contra Papei. În numărul sau dela Paști „M. Szó“ publică pe paginile întâiu un lung articol încontra papei și pe tot a catolicismului, îndemnând pe Francezii să lase legea catolică și să treacă la — calvinism. Aceasta îndeosebi din motivul că papismul tuncă mintea și prosteste popoarele, pe care singura confesie luminată este aceea pe care îmbrățișat-o fostul israelit Pá'yi Ede, redactorul sef al ziarului „M. Szó“.

Numărul lui „M. Szó“ cu acest articol a fost trimis în Franța.

Ne închipuim ce haz vor fi făcând Francezii șugubeți.

Ear Sanctitatea Sa dela Roma desigur nu va fi luat nici el în serios pe caraghiosul dela „M. Szó“, dacă peste tot va fi luat cunoscință de aprigiul săi adversari.

— Ministru președinte austriac. S'a telefonat din Viena, că ministru-președinte austriac e așa de bine, că poate eși din casă.

Numai atunci ne îmbrăcăm ieftine și bine, o o o IN PROVINCIE se TRIMET MUSTRE o o o
dacă materia pentru haine bărbătești o cumpărăm din magazinul de postavuri K I Z materie
pentru un costum întreg din postav de lână curată, negru și colorat fl. 6.—30. LEICHTNER și FLEISCHER.
504 o o o ARAD, Szabadságtér 17. — PÉCS, Király u 1 o o

— Greva impiegatilor italiani dela cale a incetat. O telegrama din Roma anunta, greva, ce a pricinuit atat de multe pagube marelui italian a incetat. Comunicatia s'a restabilit acum pe toata linia.

— Schimbare in mersul trenurilor. Schimbarea din Mai vor aduce surprize pentru cei ce au interese de linia Budapesta-Timisoara. Pentru Arad sunt numai foarte neînsemnate schimbări.

Trenul accelerat ce pleca din Budapesta spre Timisoara dimineata la 8 ore 15 minute incepe cu prima Mai va pleca numai la 9 ore 40 minute, iar trenul accelerat din Timisoara spre Budapesta va pleca cu mult mai curind.

— Husarii in Borosineu. In fine au trimis usor asupra bietilor oameni, ca sa-i sperie. Acum vor trimite alt escadron. Pana cand va paroste?

— Epilogul demonstratiilor din teatrul german. Cunoasteti toti povestea tinerilor entusiasti iubitori de neam si de adevarata arta. Cui sană poate si acum in urechi nobilul mestrii aparatorilor artei cinstate.

Au fluierat... au vrut sa tranteasca o masa de scoarță și — horibile dictu! — pensivii vor trebui sa stea inaintea politiei 7 studenți romani din Orade. Vor fi ascultati peste multa vreme. Trebuie ca va fi insusit rechizitor. Fi-va la înalțimea cuvenita din Orade?

Mădăc aminte de goana, ce o pornise seșimea maghiara contra teatrului german Budapesta, numai fiind-că juca neînște. Cui piesei „Clopote amare“ e mai gravă: călăma, ea scornește despre un neam.

La timpul său vom face comparația neamului!

— Necrolog. Cu inima înfântă de durere și cu cunoștință trecerea din viață a iulianului nostru fiu Mihai Capitan, student de clasa IV-a normală la școala de stat din Igaz, întâmplată în 6/19 April la 2 ore d. a. de un morb greu abia de 16 zile. Il deplângem pe părinți Ioan Capitan, preot și inspector școlar cu soția sa Alexandra, cu frații Emilian, cl. II gimn., Virgil și surorile Iustina și Sidonia. Fie-l țarina ușoară și memoria binecântată.

— Plata lui Kuropatkin. Țarul a respins cererea generalului Kuropatkin, ca să i-se dea de departe plata de suprem comandant. Va rămasă adică acum în coș numai 108.000 ruble.

— Starea lui Gorki. Vești triste sosesc din nou despre sănătatea lui Gorki. El nu poate să se miște de loc, noaptea asudă în continu și scurte multe-ori sânge. Tușește foarte mult și poate observa la el simptomele unei tuberculeze acute.

— Din viața lui Gorki. Advocatul Grusenț, care va apăra pe Gorki înaintea tribunalei, desminte legende răspindite despre bogăția lui Gorki. „De present, scrie el în „Russii“, scrie din o mediocră pensie, căci el susține pe școlii studenți și studente. El își dăruiește toate veniturile; are o mulțime de bursieri în străinătate, cărora le trimite lunar sume considerabile. Pe 100 ruble de persoană; altă rubrică foarte importantă pentru bugetul lui e dăruirea de cărți la școlii școlare. El adună bibliotecă întregi și prima rugare le împarte prin sate și locuri. Zilele capătă mulțime de scrisori pline de mulțumiri, foarte mulți oameni îl cercetează și totdeauna sunt ascultați. Cum ar putea deci aduna o avere?

— Ucigașul marelui duce Sergius. În Petersburg răspândită vestea, că Colaiev, ucigașul marelui duce Sergius nu va fi executat, că s'a întors în mănăstirea Sustal. Asta ar fi cea marea ducesă Elisabeta Fodoroona, văduca marelui duce.

— Iubitețul cilindrii. Cilindrii are un mare rol; e interesant deci să se știe, că în 18 Aprilie a fost el de 100 de ani. Atunci pe străzile bătrânei City londoneze un mare Englez obraznic avu temerara îndrăzneală să iasă la primblare cu noua invenție pe care Popoliția s'a scandalisat foarte și nefericitul descoperitor nu putu să-și admire îndelung vreme invenția: într-o oară poporul, ce ținea război a rupt în bucați rebelă pălărie. Popoliția a oprit purtarea cilindrii, care era considerat de mascara de carnaval.

Dar i-s'a schimbat soartea.

Cilindrii s'a schimbat de atunci foarte mult; a fost pregătit rind pe rind din păr de capră, păr de iepure, pânură, apoi cea mai bună mătasa etc. Și forma i-s'a schimbat. Tablourile contemporane au păstrat amintiri despre formele cele mai bizare. Schimbato-i-s'a rind pe rind toate părțile constitutive: bordurile s'au făcut mari, mici, înalte etc; el însuși varia puțin la intern; în ce-i privește înălțimea, până azi s'a schimbat ca formă de multe, multe-ori, dar adăgă un cronicar cu spirit, esența i-s'a conservat, că-s toate goale.

— Mireasa moștenitorului de tron german. Se scrie din Paris: Mica stație din Cannes poate n'a văzut nici când așa mare mulțime de oameni ca în acea dimineață, când a plecat de acolo cu trenul express de Frankfurt mireasa moștenitorului german. Toate persoanele principiare din Cannes erau la gară la plecare, fie cine avea câte o floare la el, iar despărțirea a fost foarte duioasă. În decursul acestei despărțiri s'a întâmplat un episod foarte dragut. Tineră prințesă Cecilia pe neașteptate părăsi ceala de oaspeți și merse la bătrâna, ce vindea ziare. Femeia Pierin, ce vinde ziare, e un tip foarte interesant al orașului Cannes. I-a întins prințesa mâna și când femeia începu să plângă, prințesa o mângâia. Prințesa, se spune, era o ființă foarte iubită. Aproape întreg publicul începu să plângă, când a plecat trenul.

— Proprietar de pământ măcelărit. Zilele trecute a fost omorât Tanes Lokács. Nefericitul om a fost omorât cu cuțite și topoare. Obiecte de valoare n'au dus cu sine ucigașii, pentru aceea se crede, că omorul e urma vr'unei răsunări.

— Pisică hoată. Din Lipova ni-s'a scris ceva de tot interesant: Petru Krummar, țăran din Temesujfal, păstrând își adunase vr'o 600 cor. și într-o beșică de porci îl ținea ascunși unde-va în casă. Pisica tânguia după beșică; cu ori-ce preț ar fi voit să-i ajungă între dinți. Ce face?

Destul, că într'una din zilele trecute găsește țăranul căți-va florini risipiți prin curte. Nu făcu căți-va pași și găsi alții. Fuseseră la el străini și socotia, că i-ău perdut aceia. Dar... beșica dispăruse.

Alarmă vecinii, și jandarmeria, care a aflat toți banii prin curte și și beșica încolțită, de pisică. Astfel de lucruri face curiozitatea unei pisici.

— Șeșe sute de perde-vară. Poliția din Budapesta a voit să scape pe vizitatorii capitalei de surprize neplăcute. A ținut razzia: să bage la răcoare pe toți acei perde-vară, cari ar putea și ar avea îndrăzneala să conturbe liniștea sărbătorească a oamenilor de bine. Razzia a avut un succes superb și caracteristic pentru moravurile budapestane. Aproape șeșe sute de existențe dubioase au fost arestate.

— Fiica păcatului. Jandarmii din Comlăuş (Ó-szentanna) duceau zilele trecute pe străzile Aradului cătră temniță pe o fată tinăru rămenă la față. O cirpa de mătase neagră îi acoperia capul, trasă jos tare peste ochii-i plânși. Jandarmii o aduceau pe această fată decăzută din atmosferă păcătoasă a unui loc de petrecere de noapte. Ea, care poate ar fi meritat o soartă mai bună, e de fel din Giula și se trage din o familie cinstită. Viața ei de până acum e un capitol din acele romane de dragoste, în cari eroina își părăsește casa părintească și plecă în străini. Tökési Zsófia a fugit de acasă acum căți-va ani. A fost chelneriță în Ciaba, în Seghedin, apoi caserită în o cafenea din Seghedin. Ș-apoi o dragoste... era un locotenent frumos și el i a plăcut de el, iar el a găsit cu cale, că ar fi bine să-și facă de lucru cu ea. A fost însă transferat...

Fata și-a părăsit atunci serviciul; a luat calea pribegiei și-a ajuns rău de tot... haine sdremtoase... juvaere vindute... miserie ș-apoi casa, de unde nu mai e întoarcere... Ei nu i-a plăcut însă și-a voit să scape.

Într'o sară, când cealalte își petreceau și clavirul cânta... ea a furat 150 de oroare dela stăpânul său...

Au aflat-o ș-acum în temniță își așteaptă osinda... O jertfă a amorului.

— Otrăvitoarele din Bacica. Un lanț de înfiorătoare crime s'au descoperit în Bacica. Frumosele nevaste ale mai multor sate, când li-se ura de bărbați, recurgeau la otrăvă și în 2—3 săptămâni mormintul încheia de bărbații, cari nu mai știau să fie iubiți de nevestele lor.

Jandarmeria a descoperit însă faptele acestea. Una după alta au fost arestate femei în Pöterréve și jur. Arestările decurg și acum fiind-că arătări anonime sosesc neîntrerupt la jandarmi.

— Un nou explosiv. „Rand Daily Mail“ comunică că s'au făcut de curind experimente cu o nouă materie explosivă numită „Magazit“. Experimentele s'au făcut în mina de aur „Wolhute“ din Transval. Acest nou explosiv a fost întrebuintat de exploatorii din Capstadt și a dat rezultate bune neconținind nici un gaz otrăvitor. Tăria exploziei nu-i așa mare ca a dinamitei dar efectele sunt mult mai eficace și materialul este mai puțin costisitor.

— Avis măestrilor rotari romani. Romani din Ghioce (lângă) Timisoara au lipsă în comuna lor, cu 2200 Romani din 2300, locuitorii, de un maestru rotar roman. Locuință acomodată i-se va pune la dispoziție. Luați aminte măestri romani.

— Se caută un măcelar roman (casap) în Uzdin-Ozora, comitatul Torontal, cu sau fără familie, care în lipsă de parale va fi sprijinit la început cu cele de lipsă, comuna de 7000 suflete, comună curat românească. Localitate acomodată îi stă la dispoziție. Să știe eventual prepara și virșlii. Viitorul îi va fi sigur.

— Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra inseratului Moskovitz Zs. de pe pag. 7. și recomandăm această casă comercială.

Justiție.

Arad, 24 April.

Ș Epilogul grevei dela căile ferate. Este tocmai anul dela izbucnirea celei mai primejdioase greve, ce s'a declarat vr'odată în Ungaria: a funcționarilor dela căile ferate. Ne aducem aminte, ce panică, ce agitațiune domnea în Budapesta, unde comitetul de 13 al greviștilor trata cu guvernul, până ce în urmă deajungând la compromis, guvernul s'a hotărât la o măsură energetică: a arestat comitetul de 13 și a dat ordine de mobilizare pentru cei ce stau în obli-gament militar. Măsura aceasta a avut rezultat. Greva s'a sfârșit. Cu încetul toți greviști au reluat serviciul și câte-va zile în urmă comunicația și-a reluat mersul regulat. Dar terminându-se greva, au început responsabilitățile pentru daunele mari ce s'au pricinuit. S'au intentat mulțime de procese pela toate judecătoriile, cari s'au terminat ieri cu achitare colo cu condamnare. A rămas, ca ultim epilog, procesul intentat contra comisiunii de 13 care în zilele acestea va fi rezolvat la Curie. Tribunalul a respins adică punerea sub acuză a comisiunii de 13, tabla reg. a aprobat sentința aceasta, a mai rămas să și spună Curia cuvântul, unde a fost afacerea lor, apelată.

CRONICA EXTERNĂ.

Gabriele d'Annunzio.

Din ziarele străine am aflat că Gabriele d'Annunzio a dat la lumină o nouă piesă intitulată „La fiaccola sotto il moggio“ care, tot după aceste ziare și în special după „Illustrazione italiana“ din Milano. unul din organele amicisime persoanei sale, vorbind despre tragedia mai sus pomenită scrie următoarele rinduri elogioase:

„Gabriele d'Annunzio e mare agitator. În liniștea sa olimpică, în seninătatea omului, care își cunoaște forțele proprii, și are în mintea sa limpede ținta, — el stărneste tumult în jurul său și nu săvârșește o lucrare, fie de teatru, fie de poezie, fie de roman, ori fie măcar o acțiune politică, (d'Annunzio a fost deputat 1897—1900) fără ca să devină centrul unui viu interes, a unei curiosități intensive, și a unor vii și nesfârșite discuțiuni“.

Din reclamele ingenioase ce i-se fac în ziarele străine și amănuntele indiscrete divulgate asupra relațiilor acestui poet cu artista italiană Eleonora Duse, mai în vîrstă de cât el cu cinci ani, publicul nostru îl cunoaște într'u cât-va.

Nu toți sunt în deajuns informați asupra individualității literare a lui d'Annunzio și de aceea credem util a da oare-care amănunte.

Gabriele d'Annunzio este fiul epocii sale, bogate în sensații istorice. Curentul, pe care îl reprezintă are amici și adversari și dacă operele lui poetice și dramatice vor putea înfrunta timpul, rămânând creațiuni de valoare durabilă — este o cestiune discutabilă.

Autorul acesta, care abia a implinit etatea de 41 ani, poate reprivi asupra unui trecut literar de un sfert de secol. Născut la 1864 pe un vapor ce-și făcea cursa pe Marea Adriatică, Gabriele d'Annunzio, cu numele său adevărat Ra-

pagneita, nu apucase bine a intra în cursul superior al gimnaziului și a făcut svon în lume prin un volumaș de poezii lirice de un sensualism desfrinat (Primo vere), care peste un an eși în a doua ediție.

În numeroasele sale creațiuni epice și dramatice, el reunește diferitele elemente nouă culturale dela sfârșitul secolului al XIX-lea: verismul, cu deosebire însă simbolismul și supra-omenismul lui Nietzsche. Este cu adevărat artist al analizei psihologice, mai cu seamă pe terenul erotice. Darul caracterisării obiective îi lipsește însă și sub masca figurilor sale se ascunde pururea D'Annunzio însuși. Stilul îi este prea încărcat. În romanul „Il fuoco“ (1891) el zugrăvește în chip nu se poate mai brutal relațiile amoroase, ce le a avut cu Duse pentru care a scris anume și „La Gioconda“ (1898) „I sogni delle stagioni“ (99) „Francesca da Rimini“ (1901) și tragedia „La città morta“ (1898).

Cea mai recentă creațiune a lui d'Annunzio este tragedia „La fiaccola sotto il moggio“ reprezentată zilele acestea în teatrul Manzoni din Milano și în care se zugrăvește răzbunarea generațiilor postume ale poporului asuprit timp de sute de ani asupra descendenților unui baron străin, pripășit din nord într-o provincie a Italiei.

Am schițat mai sus, credem obiectiv, direcția pe care o servește talentul de altminterlea incontestabil, al lui Gabriele d'Annunzio. Fiecare își poate alcătui judecata, cam ce trebuie să creadă despre lucrări imbitate de sensualism, verism, simbolism și supraomenism nitschean.

Dacă sunt aberațiuni psihologice sau nu, sentința definitivă o va pronunța viitorul. Ajunge a constata, că o considerabilă parte a publicului aplaudază asemenea aparițiuni, iar la succesul pieselor cu asemenea subiecte partea leului și o poate atribui fără îndoială presa de reclamă, care știe să creeze în jurul unor anumite persoane și unor anumite tendințe o atmosferă de popularitate. Și lumea este progresistă. Cine ar îndrăzni să ia asupra-și odiul reproșului, că nu este modern? În creațiunile lui d'Annunzio se manifestă o bună doză de istorie semită, ceea-ce se aduce în legătură cu originea lui. Și asta explică multe

AVIS

alegătorilor români!

Din 5—15 Maiu să fac reclamațiunile, și din 16—25 Maiu observațiunile la reclamațiunile în contra nedreptăților ce s'ar fi comis la compunerea respective rectificarea listelor interinale. Aceste liste vor fi expuse la vederea celor interesați pentru a se putea căuta în caz de lipsă remediile oferite de lege.

Pe baza legilor positive a judicaturie, curiale și ministeriale edau o carte, din care se poate orienta fiecare asupra dreptului de alegător, asupra exercierii acestui drept, și în fine, asupra felului cum sunt a se lua remediile legale în contra nedreptăților făcute cu incidentul compunerii listelor.

Acum e timpul suprem, ca cel puțin în timpul reclamațiunilor să-și asigure fiecare cetățean dreptul lui garantat prin legi.

Cartea, intitulată: „Dreptul de alegător la alegerea deputaților dietali“, să află sub tipar și va apărea până în 25 April. Dela 25 April până în 5 Maiu respective 15 Maiu, sunt 10, respective 20 zile, în care timp se pot câștiga dovezile de lipsă, despre cari, precum și despre forma actelor, ce sunt a să înainta, se dau îndrumările necesare în cartea sus amintită.

Prețul cărții e 50 fil., plus 10 fil. porto postal. Se poate comanda pe lângă trimiterea anticipativă a prețului, dela Librăria semin. din Blaj sau dela subserisul

Cu stimă:

Dr. Romul Boila,
cand. de avocat.

Convocător! Reuniunea învățătorescă gr.-cat. „Mariana“ despărțământul II. își va ținea adunarea sa generală ordinară la 7 Mai a. c. în casa școlii confes. gr.-cat. din comuna St.-Iosif (Poiana), la care se invită cu toată stima a lua parte atât domniile membrii ordinari și ajutători etc., precum și On. Public interesat de cauza și progresul instrucțiunii publice.

Dela presiul reuniunii învăț. gr.-cat. „Mariana“ desp. II. Rodna-veche, în 24 April 1905. Silvestru Mureșian, președinte. Nicolau Mureșian, notar.

ECONOMIE.

Arad, 25 Aprilie.

Bancă sistem Raiffeisen în Pianul-inferior. În comuna Pianul-inferior, grație stăruințelor învățătorilor Taban și Trif, s'a înființat o bancă sistem Raiffeisen.

Banca de asigurare „Gresham“ în criză. Publicul românesc e formal asaltat de mulțimea agenților de asigurare de pe la diferitele societăți și oameni creduți și neorientați nu odată cad victime elocinței acestora cari însă de regulă cu cât făgăduesc mai mult cu atât sunt mai primejdioși. Vor fi mulți între Români, cari de pildă, au contractate asigurări cu „Gresham“ și poate și azi bat pe la ușile celor dela sate agenți, dela banca aceasta.

Aducem însă tuturor la cunoștință, că banca „Gresham“ e în criză și să nu lege nimănui asigurări cu ea.

Producțiunea aurului în Australia. În Martie 1905 s'a produs în New Sudwales 23.592 unce de aur. În primul trimestru 1905 producțiunea generală a fost de 84.376 unce în valoare de 7.415.625 lei față de 103.448 unce în valoare de 9.243.875 lei produse în aceeași epocă în anul 1904.

Producțiunea aurului în Nev-Seelands a fost în Martie 1905 de 34.024 unce în valoare de 3.427.625 lei față de 45.061 unce în valoare de 4.321.925 lei produse în Martie 1904.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 24 April. —

Incheierea la 12 ore:

Griul pe April (100 chlgr.)	17.44—17.46
Secară pe April	14.72—14.74
Ovăs pe April	14.38—14.40
Cucuruz pe Maiu	14.24—14.26
Griul pe Octombrie	13.26—13.28
Secară pe Octombrie	11.54—11.56
Griul pe Maiu	—

Incheierea la 5 ore:

Griul pe April 1905	17.44—17.46
Secară pe „	14.64—14.66
Ovăs pe „	14.30—14.32
Cucuruz pe Maiu	16.32—16.34
Griul pe Octombrie	13.30—13.32
Secară pe „	11.52—11.52
Griul pe Maiu 1905	—
Cucuruz pe Iulie	—

Piața din Arad.

S'au vândut:	(100 klg.)
280—300 măji metriche grâu cor.	16.20—16.60
180—200 „ „ cucuruz „	15.20—15.40
Semnare nominală: secară:	14.20—14.40
„ „ orz:	14.40—14.60
„ „ ovăs:	13.60—13.80

Piața din Aradul-nou.

S'au vândut:	
300—400 măji metriche grâu cor.	16.20—16.60
200—250 „ „ cucuruz .	15.20—15.30
Semnare nominală: secară	14.—
„ „ orz:	14.20—14.40
„ „ ovăs:	13.60—13.80

Tîrgul de porci din Köbánya.

— 24 April —

De prima calitate ungară: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chlgr. 130—131 fil.; bătrîni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chlgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 chlgr 136—137 fil.; Calitate sîrbească: grei, părechea peste 260 klg. 135—136 fil.; mijlocii părechea 240—290 chlgr. greutate 132—133 fil. Ușori până la 240 kgr. 131—132 fil.

Bibliografie.

A apărut „Revista Idealistă“, N-rul dela 3 Martie 1905 cuprinde:

1. D. A. D. Xenopol: Politica Baselor; 2. D. Edgar Th. Aslan: Fiica lui Radu-CEL-Frumos (împrejurări și chipuri din trecut); 3. Dl August Seriaan: Observațiuni asupra limbii românești (urmăre); 4. Dl F. Brunetiére: Cincî scrisori asupra lui Ernest-Renan; 5. Clement-Bacău: Dragostea Anei (povestire); 6. Corneliu Moldovanu: Orientală (versuri); 7. Ion Măgură: Scrisori din Paris; 8. Dl M. Margaritescu: Cronica Musicală; 9. Dl Mihail G. Holban: Viața în țară și în străinătate; 10. Buletin literar și bibliografic (cărți și reviste române, cărți și reviste streine).

MUSTANGERUL NEGRU

— ROMAN SENAȘIONAL. —

De

MAYNE-REID și F. WHITTAKER.

(Urmăre.)

Coadă de tigrul înaintă până la colibă, în brațe sarcina așezată dinaintea șelei, care sarcina avea forma unei creaturi omenești, și o aruncă pe pământ fără mai multe precauțiuni, ca dacă ar fi fost un balot de humbac.

Atunci, pătura dându-se ușor la o parte, putea vedea, că sarcina era într'adevăr un om, prizonier, o față palidă, îmbrăcat în stămbrie bastră, ca creoli din Luiziana.

Capul său era îmbrobodit până la bărbănt într-o învelitoare roșie, care-l orbia cu desăvârșit. Un bărbat urmăse șefului până la cort. Era Negrul Mustanger

Călăria un cal sălbatic, ales din herghelie corralului și de cea mai mare frumete; îl stăpănea prin mijlocirea unor zăbale solide spaniole și lovira încontin pe solduri cu ușoare lovitură bicușcă, șoptind lui Coadă de tigrul:

— Șefule, acum trebuie să plec. Pășește prizonierul, pentru care ți se va plăti un mare. Nu-l lăsa să aștepte odată, că sunt în cale d-tale. Totul ar fi pierdut. Tocmai, pentru ca să îndepărtez bănușele, mă duc acum la corral. Nădădușesc, că tovarășii mei nu vor bănuși nimic. Adu-ți aminte, că la noapte!... Înainte ca blocul să fie deplin terminat!...

La revedere, o șterg pe drumul cel mai scurt prin mărăciniș.

— Bine, răspuse șeful; răsboinicî mei te va fi la ceasul convenit la întâlnire“.

Lebar întâpă cu pintoni, coastele calului și alergă cu toată înțeleala până la marginea corralului de teren, în care era așezată tabăra Sancionului. Acolo mai multe poteci înguste, făcute cu secură în plin mărăciniș, i-se oferiră. Fusese răsunet odinioară de cătră sălbatici pentru cazul când trebuia să fugă, dacă ar fi atacați de un deșănțat prea puternic, pentruca să-l poată rezista, și era aproape invizibile până când ajungea în lăunașul, de unde se porniau toate.

Debar părea că-și cunoște drumul micuș de bine, de oare-ce nu stătu la îndoială în secundă pentru a-și alege poteca cuvenită. Odată intrat pe dînsa, își sili calul să ia și să streze mersul cel mai repede cu toată strămușă și cotiturile drumului.

Lupă zece minute de alergături amețitoare atinse marginea pădurii Cross-Timbers și observă atunci înaintea sa la o distanță de o mie de metri și jumătate corralul mustangerilor, cu căruia pază îl însărcinaseră tovarășii săi plecați la lagărul lui Magoffin.

O privire îi fu de ajuns să se convingă că corralul era în starea, în care-l lăsase, și că prizonierii dintr'insul erau liniștiți. Își puse calul galop și în două minute fu la poartă.

Acolo dede calului său o astfel de lovitură de bicușcă încât animalul nechează de dor și se rădică pe picioarele de din-ăpoi ca și cum ar fi voit să se lase să cadă pe spate peste gâtul său, dar se avântă cu ușurință, păru că plutea o secundă pe de asupra baricrei, apoi recăzu dincolo. Numai că atingând pământul, picioarele sale se îndoiră și el se prăbuși, istovit, gâfâit.

Cât despre Lebar, dacă n'avea îndemnam de a arunca un arcan, în schimb era un călăreț din cel mai dihacl.

Sărise din șea și se afla în picioare fără o rană lângă calul său, pe când acesta se prăbuși la pământ.

Bietul dobitoc, un minut în urmă, se rădică cu greutate și remase nemîșcat și tremurător, ca perit de nădușală, dinaintea stăpânului său.

Mustangerul negru îi scoase șeaua și-l ghidă în mijlocul celorlalți mustangi, fără a se mîșca pa de bietul cal, care era ud și scotia abia nădușală.

— Ce noroc, că tovarășii nu s'au întors înaintea mea! murmură el, privind cum se depărtează animalul sleit de oboșală. Ar fi bănușit sigur adevărul, dacă m'ar fi văzut revenind atîta înțeleală. După cât timp se va descoperi pariția tinerului Creol?

(Va urma.)

Redactor responsabil: Sever Boan.
Editor-proprietar: George Nichla.

Telefon 96.

Motori „PUC H“

2 1/2 — 3 HP.

Naumann — Germania și

Premie: Helical biciclete

Mașini de cusut:

Naumann, Haper, Singer,

prețuri convenabile, cu garanție și condiții favorabile de plată se pot căpăta la

Hammer Vilmos,

fabricant de lucrări tehnico-electrice

— A r a d, Szabadság tér 7. —

are atelier special de reparație

Cele mai cu sine uniforme și articole pentru uniforme în prețurile cele mai moderate pregătește:

Braun János și Soțul

croitorul regimentului de cavalerie Nr. 12.

353 Strada Szalay și Kölcsey 6.

Ujházi Ede

giuvaelier

atelier de gravuri

Arad, Salacz-utca 1. (Andrássy-tér.)

(gravuri de monograme, embleme, inscripții)

Execută specialități de giuvaerie, tot felul de reparații

abatjour etc. Schimbări

de aur și argint conform

cursului de zi.

Comandă din provincie să execute prompt.

Sortiment de articole de optică.

Reparații de orologioare.

Prețuri culante.

464

Compactor român în Arad.

Subscrișul Imi iau voie a aduce la cunoștința onor. public român, că reintors din străinătate m'am stabilit în Arad str. Weitzer János Nr. 7, unde mi-am deschis un

Atelier de compactorie modernă,

aranjat cu mașinele cele mai noi și mai perfecționate, sunt în plăcuta poziție a efectui ori ce lucrări atingătoare de această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine legături de lux. Asemenea pentru legături protocoale p. cancelarie, cărți bisericesti, cărți de rugăciuni pentru prea onorații domni preoți, în tomuri singuraticie ori în cartii de ori ce mărime, pe lângă asigurarea unui serviciu solid, prompt și ieftin.

În speranța că onor. public român Imi va oferi binevoitorul concurs, rămân

Cu distincă și

Iustin Ardelean,
compactor.

Intemeiat în 1874.

Noutate! Noutate! Noutate!

Pardesiu „ŞAGUNA“

pentru preoți și teologi,

Fason nou, Fason nou, Fason nou.

Numai la mine se poate căpăta.

Din acelaș material veste și nădragi pentru preoți. Haine francisc-Iosif exclusiv pentru teologi. Rinduri de haine, pardesii din postavul cel mai la modă, pregătite după moda cea mai nouă se pot alege după plăcere în prăvălia mea

Fie-care bucată se ajustează la dorință și fără plată.

Serviciu conștientos!

25% cruțare!

Prețuri eftine!

Comandă din provincie se execute convenabil.

Cu stimă:

Moskovitz Zs.

Arad, Színház épület.

— Telefon orașenesc și comitatens 534. —

Foarte importanți pentru toți, cari poartă ochelari!

Deiaphragma și ochelari noi — perpha ai lui RODENSTOCK fără reflex din fabrica de articole optice a lui G. Rodenstock din München.

Fără rame!

Sticlă de cristal, omogenă foarte străvezie.

Fără rame!

Lipsiți cu totul de împărăștiarea deasă neplăcută a ramei sticlei.

Cei mai buni și perfecți pentru vederea curată și pătrunzătoare, pentru cruțarea și menținerea forței vizuale.

Singurul reprezentant în Arad și jur

Samuil Dick

orologier și fabricant de articole optice. Colțul Străzii Ioan Weitzer.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaieriu.

— A R A D, Piața Libertății —
lângă edificiul teatrului vechiu

Aur și argint calcat cumpars p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Tipografia G. Nichin

din Arad

Fiind arangeată din nou, cu literele cele mai moderne, se angajiază a executa ori-ce lucrare atingătoare de arta tipografică, cu prețuri foarte moderate. Execuție artistică. Serviciu prompt și curat.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

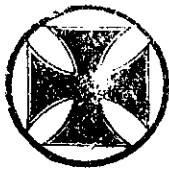
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și înviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răcoala la mâni și picioare, elbirea peste tot, reuma, odăgră ischias, vâdula în pat, influența, insomnie, epilepsia, circula-

ție neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insusirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, care pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea scaldă atestate incurse din toate părțile lumii, cari pretușec cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea această atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta”, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

CREMA

MARGARETA

a lui

FÖLDES

este un mijloc lipsit de grăsime, în ofensivă cu efect grabnic și sigur, care face să dispară alunițele, petele de ficat, roșța de pe nas și de pe mâni. Mijloc mai bun pentru obraji și mâni aspre nu există.

Efect instantaneu.

Pretul I cor.

Preparată de

FÖLDES KELEMEN

Farmacist în Arad.

Nr. Telefonului 111.

Rog

Incercati
și vă veți
convinge!

să binevoiască fie cine a se convinge ce convenabil poate să-și procure de la mine

articole de aur, obiecte ornamentice de argint, juvaeruri moderne, precum și oroloage de buzunar foarte fine.

Prețurile-s ieftine.

Asortimentul mare.

Cu stimă:

GELLER I.

Arad. Andrassy-tér 14.

Am onoare a aduce la cunoștință P. T. publicului băbraților, că mi-au sosit:

postavurile cele mai noue de primăvară și vară

așa zicând toate fabricate ungare, engleze, franțuzești.

Pentru cea mai nouă metoasă de croit și cea mai bună execuție răspund, drept aceea rog p. t. publicul local și din provincie, să-mi dea sprijinul său.

KARPELESZ ZSIGMOND

croitor-bărbătesc.

558

Beák Ferencz-uteza 32.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10-50 ani

dupa mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄, și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorința anticipez speșele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

215

ARAD, Boros-Béni-tér 22 sz. etagiul I.

(Piața cerealelor.)

Biroul filialei: B.-Ciaba, Calea Berényi.

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.